فصلنامه علمی اقتصاد و بانکداری اسلامی، شماره چهل و ششم، بهار ۱۴۰۳- صفحات ۱۹۸-۱۷۳

اثر میزان پذیرش ریسک مالی بر خرید بیمه نامه‌های عمر

نوع مقاله: پژوهشی

امیر محمدزاده[۱]
زلیخا مرسلی ارزنق[۲]
محسن مهرآرا[۳]
یزدان گودرزی فراهانی[۴]

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۶/۱۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۹/۴

چکیده

یکی از مهم‌ترین عواملی که می‌تواند در خصوص رفتار سرمایه گذار در خرید بیمه عمر اثرگذار باشد، میزان ریسک‌گریزی افراد است. هدف اصلی این تحقیق بررسی اثر میزان پذیرش ریسک مالی بر خرید بیمه نامه‌های عمر است. جامعه آماری این پژوهش را افراد شاغل در بنگاه‌های کوچک و متوسط صنعتی (کارگاه‌های صنعتی شهر تهران) تشکیل می‌دهند که تعداد آنها ۷۹۶ نفر بود. به منظور انتخاب نمونه از نمونه گیری تصادفی ساده و با بکارگیری فرمول کوکران،۳۸۴ نفر به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. داده‌های مورد نیاز به کمک ابزار پرسشنامه جمع آوری گردید. با استفاده از تکنیک مدل‌سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی، به بررسی تاثیر ریسک مالی در استفاده از بیمه عمر زمانی و بیمه عمر و پس‌انداز پرداخته شد. مقادیر پایایی مرکب و آلفای کرونباخ متغیرهای مدل، بالای ۰/۷ بدست آمد. علاوه بر این، جذر AVE ریسک مالی ۰/۸۶۱، بیمه عمر زمانی ۰/۷۸۹ و بیمه عمر پس‌انداز ۰/۸۶، بزرگتر از میزان همبستگی بین هر سه متغیر بود. بر این اساس روایی تشخیصی برای هر سه سازه مدل تایید گردید. برازش مدل ساختاری نیز به وسیله‌ی شاخص‌های R^2 و Q^2 انجام شد. مقدار R^2 بیمه عمر زمانی و بیمه عمر پس‌انداز به ترتیب برابر با ۰/۲۸۰ و ۰/۲۱۵ و شاخص Q^2 برای بیمه عمر زمانی و بیمه عمر پس‌انداز به ترتیب برابر با ۰/۱۵۴ و ۰/۱۴۴ به دست آمد. برای بررسی برازش مدل کلی که هر دو بخش مدل اندازه‌گیری و ساختاری را کنترل می‌کند، از معیار GoF استفاده شد. حاصل شدن مقدار GoF برابر با ۰/۴۱۷ نشان از

۱ دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین a.mohamadzade1@iau.ac.ir
۲ دانشجوی دکتری اقتصاد، پردیس ارس دانشگاه تهران zmorsali93@gmail.com
۳ استاد دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران mmehrara@ut.ac.ir
۴ استادیار گروه اقتصاد اسلامی، دانشکده علوم اقتصادی و اداری، دانشگاه قم (نویسنده مسئول)
y.gudarzi@qom.ac.ir

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

برازش کلی قوی مدل دارد. نتایج تحقیق نشان داد که تاثیر ریسک مالی بر بیمه عمر زمانی و بیمه عمر پس انداز در سطح اطمینان ۹۵ درصد، معنادار است. میزان تاثیر ریسک مالی بر استفاده از بیمه عمر زمانی برابر با ۰/۵۲۹ بدست آمد. با توجه به اینکه سطح معناداری می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان نمود، ریسک مالی بر استفاده از بیمه عمر زمانی، تاثیری مثبت و معناداری دارد. هم‌چنین میزان تاثیر ریسک مالی بر استفاده از بیمه عمر پس‌انداز برابر با ۰/۴۶۴ بدست آمد. که می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان نمود، ریسک مالی بر استفاده از بیمه عمر پس‌انداز، تاثیری مثبت و معنادار است.

واژگان کلیدی: بیمه عمر، بیمه عمر و پس انداز، ریسک مالی، معادلات ساختاری.
طبقه بندی JEL: G22، D15، G32، H19.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

مقدمه

یکی از مهم‌ترین ملزومات توسعه اقتصادی به عنوان هدف نهایی تمامی سیاست‌ها و راهبردهای اقتصادی و اجتماعی، ساختن محیطی با ثبات و عاری از ریسک‌های جدی است (عبادی و همکاران، ۱۳۹۵). اما امروزه جهان کنونی دستخوش تحولات و دگرگونی‌های شگفت انگیزی در تمام ابعاد زندگی انسان‌ها شده است. فناوری‌های پیشرفته حاصل از این تحولات، محیط اطراف انسان و زندگی افراد را پیچیده‌تر، پر خطرتر و پرریسک‌تر نموده است و همه انسان‌ها را در معرض خطرات و ریسک‌های متعددی از جمله خطرات جانی، ریسک از دست دادن اموال و دارایی‌ها، صدمات جانی در محیط‌های پرخطر کاری، از کار افتادگی و ناتوانی و از همه مهم‌تر مرگ قرار داده است (سپهردوست و همکاران، ۱۳۹۵).

از انجا که عموم افراد از خطر گریزان هستند و همواره در جهت تأمین امنیت خود تلاش می-کنند، انواع مختلف روش‌های پیشگیری و کاهش ریسک به خصوص در بعد مالی در زندگی بشری به‌کار رفته است. در این راستا، بیمه به عنوان یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین ابزارها در دنیای متمدن امروزی، نقش بسزایی در کاهش ریسک و تأمین امنیت مالی و ذهنی دارد (مهدوی و ماجد، ۱۳۹۳). لذا می‌توان گفت در زندگی فعال و پر ریسک امروزی، بیمه یک نیاز و احتیاج ضروری است و هرچه تمدن و زندگی ماشینی بیشتر توسعه می‌یابد، به علت خطرات و ریسک‌های جدیدی که با خود به همراه می‌آورد و حیات و آرامش انسان‌ها را تهدید می‌کند، نقش بیمه در تأمین آینده افراد، آرامش خاطر اجتماع، توسعه اقتصادی و اجتماعی و رفاه انسان نیز بیشتر آشکار می‌گردد (رستمی و علی‌مرادی، ۱۳۹۴). امروزه صنعت بیمه یکی از زیرساخت‌های اساسی در توسعه ملی است که منجر به تأمین معیشت و سلامت نیروی مولد جامعه و رفع برخی از دغدغه‌ها و نگرانی‌های آن‌ها می‌شود. بیمه در سراسر جهان و نیز در ایران، همزاد توسعه است. بیمه در کنار سایر بخش‌های اقتصادی کشورها، نقش مهمی ایفا می‌کند و با پوشش خسارت‌های احتمالی ناشی از فعالیت‌های اقتصادی، انگیزه سرمایه‌گذاری را افزایش می‌دهد و افزایش سرمایه گذاری منجر به رشد و توسعه اقتصاد کشورها می‌شود (حمیدیان و کمالی‌راد، ۱۴۰۰).

در این راستا و به منظور کاهش اثرات ناگوار و کاهش ریسک‌های ناشی از حوادث گوناگون، بیمه عمر و سرمایه گذاری، به عنوان موثرترین و مقبول ترین ابزار در سراسر دنیا، عمل می‌کند و یکی از بهترین اهرم‌های برقراری عدالت اجتماعی، بالا بردن سطح رفاه اجتماعی، کاهش فقر و در نهایت کاهش ریسک زندگی افراد در جامعه است (سپهردوست و همکاران، ۱۳۹۵). توسعه بیمه عمر در جوامع، از یک سو با هدایت سرمایه‌های کوچک خانوارها به سمت ایجاد ظرفیت‌های

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

اقتصادی مناسب و از سوی دیگر با گسترش زمینه‌های سرمایه‌گذاری، اثرات مثبت و هدفمند در رشد بازار سرمایه و تأمین مالی بنگاه‌های اقتصادی برجای می‌گذارد (حمیدیان و کمالی‌راد، ۱۴۰۰). از مشکلات پیش روی بازار بیمه عمر، مسئله انتخاب نامساعد است. در بازار بیمه اطلاعات نامتقارن بین مشتریان و بیمه گران عامل مهمی در بروز پدیده انتخاب نامساعد است. به عبارت دیگر انتخاب نامساعد هنگامی رخ می‌دهد که در شرکت بیمه اطلاعات نامتقارن وجود داشته باشد اطلاعات نامتقارن به این معناست که متقاضیان بیمه اطلاعات بیشتری از سطح ریسک‌شان نسبت به بیمه-گران داشته باشند و این مسئله منجر می‌شود که شرکت بیمه، آگاهی کافی درباره رخداد حوادث ناگواری که ممکن است هر مشتری در بازار بیمه با آن روبرو شود نداشته باشد. از این رو بیشتر تحقیقات نظری در صنعت بیمه نشان می‌دهد که اطلاعات نامتقارن و به دنبال آن مسئله انتخاب نامساعد یکی از عوامل ناکارآمدی یا ورشکستگی بازار بیمه است. هنگامی که افراد با سطح ریسک بالا نسبت به افراد با سطح ریسک پائین تقاضای بیشتری برای بیمه عمر داشته باشند بازار بیمه با پدیده انتخاب نامساعد روبرو خواهد شد در مقابل هنگامی که افراد با سطح ریسک پائین (اما با ریسک گریزی بالا) نسبت به افراد با سطح ریسک بالا (اما با ریسک گریزی پائین) بیشتر متقاضی بیمه عمر باشند بازار بیمه با پدیده انتخاب مساعد روبرو خواهد شد. سطح ریسک گریزی، افراد عامل مهمی برای تقاضای بیمه عمر است. از این رو بررسی رفتار متقاضیان میتواند نقش کلیدی در بازاریابی و توسعه بیمه عمر داشته باشد.

از آنجایی که ریسک پذیری انسان به عنوان یکی از مهمترین ویژگی‌های شخصیتی فرد در تمام زوایای زندگی او محسوب می‌شود، در این تحقیق سعی شده به دو سوال زیر پاسخ داده شود:

۱- آیا پذیرش ریسک مالی بر خرید بیمه نامه‌های عمر زمانی تاثیر معنادار دارد؟

۲- آیا پذیرش ریسک مالی بر خرید بیمه نامه‌های عمر و پس‌انداز تاثیر معنادار دارد؟

۱. مبانی نظری تحقیق

بیمه، خدمتی مالی جهت گردآوری پس اندازهای مردم و ارائه پوشش ریسک برای آنها است. وظیفه اصلی بیمه، در برابر رخدادهای احتمالی است که می‌تواند خسارت‌هایی در زندگی انسان ایجاد کنند (یوسفی و همکاران، ۱۳۹۸). بیمه به عنوان یک وسیله اجتماعی انباشت بودجه برای پوشش دادن ضرر نامشخص ناشی از یک خطر خاص برای شخص بیمه شده تعریف شده است (عزیز و رازک[۱]، ۲۰۱۹). در حقیقت می‌توان گفت بیمه، راهکاری است که انسان برای رویارویی با این خطرات و ریسک‌های احتمالی و رفع مشکلات ناشی از این خطرات و ریسک ها برای خود برمی گزینند.

۱ Aziz & Razak

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

استفاده از بیمه به عنوان وسیله‌ای موثر در جبران زیان‌ها مالی ناشی از اتفاقات، ارتقای سطح زندگی افراد جامعه و ایجاد یک بستر امن برای رشد و توسعه اقتصادی کشور است (حمیدی و قجربیگی، ۱۳۹۴). بیمه، نوعی صنعت بشمار می‌رود که در طبقه های مختلفی از جامعه، خدمات ارائه می‌دهد (ال‌حسینی ال‌مدرسی[۱] و همکاران، ۲۰۲۰) و بر درآمد ملی کشورها نیز تأثیرگذار است، به نحوی که در اقتصاد کشورها نقش بسزایی دارد و اثربخشی صنعت بیمه در بین صنایع دیگر، از متوسط اثربخشی سایر بخش‌ها بیشتر است (آقازاده و همکاران، ۱۳۹۱).

بیمه عمر قراردادی است که بین یک شرکت بیمه و شخص بیمه‌شونده منعقد می‌گردد. به موجب این قرارداد، بیمه شونده متعهد می‌گردد تا زمانی معین، مبلغی به صورت از پیش تعیین شده که معمولا به شکل اقساط بلندمدت طراحی می‌شود (بسته به نوع و مفاد قرارداد)، به شرکت بیمه بپردازد. شرکت بیمه نیز متعهد می‌گردد با بروز وقایعی مانند مرگ، ابتلا به بیماری لاعلاج و یا احتیاج فرد به مراقبت‌های پزشکی، سرمایه فرد بیمه شده را به صورت یک جا و یا به شکل مستمری به بیمه‌گذار و یا شخص ثالثی که وی مشخص کرده، پرداخت نماید (گروسن و جارگنسون[۲]، ۲۰۰۰). لذا می‌توان گفت، فعالیت‌های بیمه‌ای شامل جمع‌آوری پس‌اندازها برای کمک به مدیریت ریسک افراد است و به منظور کاهش فشارها و ریسک‌ها و همچنین کمک به امنیت و ثبات اقتصادی مردم، صورت می‌گیرد (هدایتی زفرقندی و همکاران، ۱۳۹۶). در میان انواع بیمه نامه‌ها، بیمه عمر موقعیتی ممتاز دارد (آقازاده و همکاران، ۱۳۹۱). زیرا خانواده‌ها می‌توانند با خرید بیمه عمر، با نااطمینانی ناشی از عدم حصول درآمد به دلیل مرگ سرپرست خانواده مقابله کنند و سطح رفاه و مصرف خانواده را حتی پس از مرگ سرپرست خانواده تضمین کنند. به طور خلاصه می‌توان گفت بیمه عمر به منظور پوشش ریسک ناشی از مرگ نان آور خانواده که زندگی بازماندگان را دستخوش مشکلات مالی می‌کند، مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد (عینی، ۱۳۹۷). بیمه عمر به افراد جامعه اطمینان خاطر می‌دهد تا در آینده بتوانند از زندگی بهتری بهره‌مند شوند؛ بنابراین هم از جنبه رفاه مادی و هم آسایش فکری و روحی بسیار مؤثر است (احمدی[۳] و همکاران، ۲۰۲۱).

تاکنون تحقیقات زیادی در خصوص رفتار سرمایه گذار در بیمه عمر و انواع دیگر سرمایه‌گذاری ها انجام شده است. (هکنسن[۴]، ۱۹۶۹)، در یک مدل برنامه ریزی پویای گسسته[۵] مسیر سرمایه

---

۱ Al-Husseini Al-Modarressi

۲ Grosen & Jørgensen

۳ Ahmadi

۴ Hakanson

۵ Discrete-time Dynamic Programming Model

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

گذاری و مصرف بهینه را تحت شرایط ریسکی استخراج نمود. در حقیقت می‌توان اذعان داشت که کار هکنسن مکمل کار یاری است. (فیشر[۱]، ۱۹۷۳)، به کمک مدل زمانی گسسته تحت شرایط نااطمینان، الگوهای زمانی بهینهٔ مصرف، پس انداز و تقاضای بیمهٔ عمر را بـا تأکید بر پویایی توابع بیمـهٔ عمر استخراج نمود (مهدوی، ۱۳۸۸). مدل فیشر دو تفاوت اساسی با مدل یاری دارد، اول اینکه مدل فیشر، برخلاف مدل پیوسته یاری، گسسته است. تفاوت دوم این است که فیشر معادله تقاضای بیمه را به‌طور صریح از مسئله ماکزیمم‌سازی مطلوبیت استخراج می‌کند، درحالیکه یاری در مدل خود سیر زمانی تقاضای بیمه را به دست نیاورده است. فیشر در مدل خود فرض کرده است که فرد مازاد درآمد خود را به خرید اوراق قرضه[۲] یا بیمه عمر اختصاص می‌دهد. تابع مطلوبیت انتظاری مورد استفاده فیشر همانند مدل یاری از دو جزء تابع مطلوبیت و تابع میراث تشکیل شده است (مهدوی و ماجد، ۱۳۹۳).

در مسیر بررسی رفتار مصرف کننده، رویکردها، نظریه‌ها و مدل‌های مختلفی ارائه شده است. از نظریه‌هایی مانند نظریه انسان اقتصادی و نظریه مطلوبیت مورد انتظار (نیومان و مورنگسترن[۳]، ۱۹۴۴) که تصمیم گیری‌ها و رفتارهای انسان را عقلایی، حساب گرانه و معطوف به هدف بیشینه کردن مطلوبیت یا نفع اقتصادی قلمداد می‌کردند (بریگتی[۴] و همکاران، ۲۰۱۴)، تا تردیدهای ایجاد شده در دیدگاه تصمیم‌گیری اقتصادی توسط کانمن و تورسکی، با ارائه نظریه دورنما[۵] که تصمیم گیری افراد را بر اساس انحراف سود و زیان از نقطه مرجع (تابع ارزش) در مقایسه با ارزش نهایی (تابع مطلوبیت) و متضمن ریسک گریزی افراد در دامنه سود و ریسک پذیری در دامنه زیان می‌داند (کانمن و تورسکی[۶]، ۱۹۷۹).

سالمون و همکاران رفتار مصرف کننده را به مثابه فرآیند انتخاب، خرید، استفاده و کنارگذاری محصولات، خدمات و تجربیات در راستای ارضای نیازها و تمایلات، بر ماهیت پویای رفتار و مصرف کننده به مثابه یک کنش‌گر اجتماعی تأکید می‌کنند (سالامون[۷] و همکاران، ۲۰۱۹). بیمه عمر نیز، از حوزه‌های جذاب و پراهمیت به منظور بررسی رفتار مصرف کننده در خرید آن است. رفتار خریداران بیمه عمر از عوامل مختلفی تبعیت می‌کند. عواملی همچون سیستم ارزشی، فرهنگ و

---

۱ Stanley Fischer
۲ Bond
۳ Neumann and Morgenstern
۴ Brighetti
۵ Prospect Theory
۶ Kahneman & Tversky
۷ Solomon

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

عقاید و باورها (زکریا[۱] و همکاران، ۲۰۱۶)، (گاگانیس[۲] و همکاران، ۲۰۱۹)، متغیرهای اقتصادی مانند میزان توسعه یافتگی بخش مالی، تورم و نرخ بهره (ماتیو و سیارامان[۳]، ۲۰۱۷)، ارتباطات اجتماعی (شی[۴] و همکاران، ۲۰۱۵) و اعتماد عمومی. علاوه بر این عوامل، متغیرهای فردی مانند متغیرهای جمعیت شناختی (برگیتی و همکاران، ۲۰۱۴)، خودآگاهی (ریمند[۵]، ۲۰۱۰)، ریسک آگاهی و ریسک ادراک شده (هی[۶]، ۲۰۱۱)، سواد مالی (ریمند، ۲۰۱۰)، ریسک گریزی (نم و هنا[۷]، ۲۰۱۹)، بر فرآیند تصمیم خرید بیمه عمر اثرگذار هستند (بختیار نصیرآبادی و همکاران، ۱۳۹۸).

امروزه تقریباً تمامی فعالیت‌ها و فرآیندهای عملیاتی از دریچه ریسک نگریسته می‌شوند (هوشمندنیا و همکاران، ۱۳۹۹). ریسک جزء لاینفک زندگی همه انسان‌ها و سازمان‌ها است و همه موقعیت‌های تصمیم‌گیری با یک نوع یا طیف متنوعی از ریسک‌ها روبرو هستند. از دیدگاه مالی، کسب بازده و سود، پذیرش ریسک را توجیه می کند اما این موضوع، شرایط و مسائل مهم و دقیقی را به همراه می‌آورد (قالیباف اصل، ۱۳۹۴). ریسک[۸]، به معنی پیشامد احتمالی است که زمان وقوع آن نامعلوم و تحقق آن به میل و اراده اشخاص بستگی ندارد(شاه‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۹). زیان بالقوه قابل اندازه‌گیری از دست دادن یک ارزش (مانند دارایی مالی، سلامت جسمی و ...) را ریسک می‌نامند که این عدم قطعیت، قابل پیش‌بینی، کنترل و محاسبه نیست (آنتون و گنزالس[۹]، ۲۰۱۵). (نیکلز، ۱۹۹۹) مفهوم ریسک را از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار داده است و آن را از نظر مفهومی به دو دسته تقسیم نموده است. به اعتقاد وی، واژه ریسک به احتمال ضرر، درج ضرر و میزان احتمال ضرر اشاره دارد (قالیباف اصل، ۱۳۹۴). لذا این واقعیت را باید پذیرفت که ریسک، وجه مشترک تمام تصمیمات انسان است و اجتناب از آن، ممکن نیست (شاه آبادی و همکاران، ۱۳۹۹). صاحب نظران ریسک را نتیجه نبود اطلاعات کامل می‌دانند (زارع و همکاران، ۱۳۹۹). در نتیجه ریسک باید به رسمیت شناخته شود و با طراحی ابزارهای مختلف و مدیریت صحیح آن، ضرر و زیان ناشی از آن را به حداقل رساند و همچنین بازده ناشی از آن را به حداکثر رساند (مومنی و

---

۱ Zakaria
۲ Gaganis
۳ Mathew & Sivaraman
۴ Shi
۵ Remund
۶ He
۷ Nam & Hanna
۸ Risk
۹ Antunes & Gonzalez

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

همکاران، ۱۴۰۰). نگرش افراد به مخاطرات احتمالی متفاوت است. به همین دلیل، افراد را می‌توان به سه دسته ریسک گریز[۱]، ریسک پذیر[۲] و ریسک خنثی[۳] تقسیم بندی کرد (دیلین و هارداکر[۴]، ۱۹۸۶؛ راندهیر[۵]، ۱۹۹۱). مطلوبیت نهایی افراد ریسک‌گریز با افزایش ثروت آنها کاهش می‌یابد. یک فرد ریسک گریز ترجیح می‌دهد که یک بازده مطمئن بدست آورد و تمایلی به دریافت سود در برابر پذیرش شرایط محتمل را ندارد (بنچیمل[۶]، ۲۰۱۲). افراد ریسک‌پذیر، کسانی هستند که استراتژی تصمیم گیری آنها جسورانه است. لذا برای این دسته از افراد، مطلوبیت نهایی با افزایش ثروت افزایش می‌یابد و لذا در این حالت، آنها خواهان پذیرش ریسک هستند و تمایل دارند شانس خود را بیازمایند (قالیباف اصل و همکاران، ۱۳۹۴). افراد خنثی به ریسک، افرادی هستند که به اصطلاح افراد ریسک خنثی هستند. این افراد ارزش پولی را مقدار ارزش اسمی آن می‌دانند و در تصمیم گیری‌های سرمایه گذاری خود هیچ توجهی به ریسک ندارند. رفتار ریسک خنثی معمولا در افرادی که بیش از حد ثروتمند هستند دیده می‌شود. بیمه عمر، یک ابزار مناسب جهت مدیریت و کنترل ریسک است تا بتوان ریسک را از اشخاص به شرکت‌های بیمه منتقل نمود و بدین ترتیب، آتیه و اطمینان را برای افراد جامعه تأمین کرد. لذا منطقی به نظر می‌رسد که با افزایش ریسک، گرایش به خرید بیمه عمر به مثابه یک ابزار مهم و مفید مدیریت ریسک افزایش پیدا کند (شاه آبادی و همکاران، ۱۳۹۹).

۲. پیشینه تحقیق

احمدی و همکاران[۷] (۲۰۲۳) به بررسی عوامق موثر بر ریسک مالی و همچنین کارایی بیمه در شرکت‌های بیمه پرداختند. در این مطالعه از روش دلفی به منظور رتبه بندی عوامل موثر بر ریسک مالی پرداخته شد. نتایج بدست آمده بیانگر این موضوع بود که ثروت، نقدینگی، اعتبار، عملکرد و سازگاری تاثیر مهمی بر ریسک مالی و همچنین کارایی بیمه داشته است.

---

۱ Risk Averse
۲ Risk taker
۳ Risk neutral
۴ Dillin & Hardaker
۵ Randhir
۶ Benchimol
۷ Ahmadi and et al

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

الینگ[۱] و همکاران (۲۰۲۱)، در تحقیقی با عنوان تمایل به پذیرش ریسک‌های مالی و دارایی‌های بیمه، رابطه بین تمایل به پذیرش ریسک مالی و مالکیت بیمه عمر و بیمه مراقبت طولانی مدت را بررسی نموده‌اند. برای جمع آوری داده‌ها در این تحقیق، از داده‌های یک بانک اطلاعاتی نظرسنجی چند رشته‌ای طولی و چند ملیتی استفاده شد که شامل ماژول‌های جداگانه برای متغیرهای مختلف بود (مانند داده‌های مرتبط با سلامت، بازار کار، جمعیت‌شناسی، درآمد، دارایی‌ها و مسکن، شبکه‌های اجتماعی و نگرش‌های ریسک). داده‌های این بانک اطلاعاتی مربوط به سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۸ بوده و شامل داده‌های افرادی است که برای مصاحبه به عنوان نماینده ملی جمعیت ۵۰ ساله یا بالاتر انتخاب شده بودند. آنها به این نتیجه رسیدند که ارتباط مثبتی بین پذیرش ریسک مالی و مالکیت بیمه مراقبت طولانی مدت و بیمه عمر وجود دارد. تحقیق آنها نشان داد که ریسک مالی به طور مثبت با اهمیت پایین‌تر برای بیمه عمر مدت دار و بیمه نگهداری بلند مدت در مقایسه با بیمه عمر کامل در ارتباط است.

آکیاچی[۲] و همکاران (۲۰۲۰)، در پژوهشی به بررسی دلایل تمایل افراد بر خرید یا عدم خرید بیمه نامه عمر پرداختند. در این پژوهش تمایل افراد به خرید بیمه مراقبت طولانی مدت مورد بررسی قرار گرفت و چندین ویژگی مرتبط با آن ارزش گذاری گردید. یک نمونه بزرگ از ۱۵۲۹۸ نفر در ایالات متحده با بیمه و بدون بیمه مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج نشان داد که افزایش در حق بیمه به میزان ۱۰۰ دلار اضافی، جذب بیمه را تا ۱ درصد کاهش می‌دهد. آنها دریافتند که میزان حق بیمه تاثیر بیشتری بر خرید یا عدم خرید بیمه نامه عمر دارد و جذب بیمه نامه زمانی بالاتر است که مزایایی را برای مادام العمر فراهم آورد.

بانکز[۳] و همکاران (۲۰۲۰)، در تحقیقی با عنوان، تغییر نگرش به خطر در سنین بالاتر: نقش سلامتی و سایر رویدادهای زندگی، دریافتند که افراد مسن در همه کشورها تمایل کمتری به ریسک کردن دارند. آنها با استفاده از داده‌های پنلی نشان دادند که این رابطه بین نگرش‌های ریسک مالی و سن به دلیل اثرات گروهی یا مرگ و میر، انتخابی نیست. در این پژوهش به بررسی نگرش‌های ریسک مالی در سنین بالاتر بمدت ۱۴ سال در کشورهای اروپایی پرداخته شد. برای انجام این پژوهش از داده‌های پنل طولی برای بررسی کاهش ریسک پذیری در تحمل خطر با افزایش سن و پیری استفاده شده و نقش کلیدی تغییرات سلامتی و دیگر رویدادهای زندگی در

---

۱ Eling
۲ Akaichi
۳ Banks

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

سنین بالاتر مورد بررسی قرار گرفت. آنها دریافتند، رویدادهای سلامتی و زندگی حدودا نیمی از تاثیر افزایش سن را در نگرش‌های ریسکی افراد توضیح می‌دهد.

سلیمانی و همکاران (۱۴۰۱) به بررسی تحلیل عوامل مؤثر بر افزایش سهم بیمهٔ عمر و پس‌انداز با رویکرد پویایی‌شناسی سیستم‌ها پرداختند. به این منظور، ازطریق مرور مطالعات پیشین و مصاحبه با کارشناسان صنعت بیمه، متغیرهای مؤثر بر فروش بیمهٔ عمر و پس‌انداز در شرکت‌های بیمه و روابط متقابل بین آنها بررسی شد، سپس عوامل مؤثر بر مسئله شامل شرکت بیمه، شبکهٔ فروش، رقبا، افراد جامعه و بیمهٔ مرکزی به‌همراه متغیرهای کلیدی مربوط به آنها شناسایی شد. مدل علی حلقوی و نمودار حالت-جریان سیستم فروش بیمهٔ عمر و پس‌انداز در ایران با استفاده از نرم‌افزار ونسیم ترسیم، فرمول‌بندی و اعتبارسنجی شد. با شبیه‌سازی در یک افق ده‌ساله، نتایج براساس چهار سناریو مشخص و تحلیل شد. براساس نتایج، وصول حق بیمه، نرخ سرمایه‌گذاری و سودآوری ذخایر ریاضی، نرخ سرمایه‌گذاری بیمهٔ مرکزی از محل درآمدهای دریافتی از بیمهٔ عمر و پس‌انداز برای معرفی و آگاهی افراد جامعه از مزایای محصول، بر سهم حق بیمهٔ تولیدی و تعداد بیمه‌نامهٔ عمر و پس‌انداز تأثیرگذار است، برخلاف انتظار، بهرهٔ بانکی تأثیر چندانی ندارد.

یوسفی چمنی (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی عوامل اجتماعی-اقتصادی موثر بر صنعت بیمه عمر در کشورهای منتخب به چشم انداز ۲۰ ساله ایران پرداخت. به منظور آزمون فرضیه تعیین شده در این پژوهش، از تجزیه و تحلیل داده‌های پنل برای بررسی تأثیر نرخ بهره، تورم، بیکاری، تولید ناخالص داخلی، نرخ سواد آموزی و جمعیت بر روی نفوذ بیمه عمر در ایران و ۷ کشور منتخب چشم انداز ۲۰ ساله ایران در دوره زمانی ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۵ استفاده شد. مدل آماری استفاده‌شده در این پژوهش از مدل داده‌های پنلی استفاده شد. نتایج برآورد مدل نشان داد که نرخ بهره، نرخ بیکاری، و تولید ناخالص داخلی تاثیر منفی و معناداری روی ضریب نفوذ بیمه عمر دارد؛ در حالی که نرخ سوادآموزی و جمعیت تاثیر مثبتی روی آن دارد. همچنین نتایج نشان داد که نرخ تورم تاثیر معناداری روی ضریب نفوذ بیمه عمر ندارد.

رعنایی (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی نقش عوامل اقتصادی و اجتماعی بر تقاضای مردم برای پذیرش و خرید بیمه عمر در سطح استان خراسان شمالی پرداخت. این پژوهش به منظور بررسی عوامل مؤثر بر تقاضای بیمه عمر در صنعت بیمه انجام گرفت. از اینرو تمامی مدیران نمایندگان بیمه شهرستان بجنورد به تعداد ۱۶۰ نفر بودند که بصورت تصادفی طبقه ای تعداد ۱۱۳ نفر از آنها انتخاب شد و پرسشنامه محقق ساخته در بین آنها توزیع شد که جهت جمع آوری اطلاعات از ابزار پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (جهت نمایش اطلاعات جمعیت شناختی) و تحلیل عاملی استفاده شد. نتایج نشان داد، عوامل اقتصادی،

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

ساختاری، اجتماعی و فرهنگی هر یک بطور جداگانه در تقاضا بیمه زندگی نقش تاثیر گذاری دارند که در این میان عامل اجتماعی نسبت به سایر عوامل نقش پررنگ تری دارا بود از طرفی نتایج آزمون آنالیز واریانس نشان داد که از میان متغیرهای تعدیل کننده تحصیلات و سن، تنها سن افراد در پذیرش بیمه عمر نقش دارد.

خدابخشی و قاسمی (۱۳۹۴) در پژوهشی به بررسی موضوع تحلیل تقاضای بیمه عمر و رفاه اجتماعی در ایران؛ مطالعه موردی شرکت بیمه پارسیان پرداختند. این پژوهش بدنبال بررسی میزان اثرگذاری شاخص‌های رفاه اجتماعی بر تقاضای بیمه عمر در شرکت بیمه پارسیان بود. برای همین منظور در انجام پژوهش از روش داده‌های پنلی و اطلاعات سری زمانی (از سال ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷) و داده‌های مقطعی همه استان‌های کشور ایران استفاده شده است. یافته‌ها نشان داد که ضرایب متغیرهای سطح فیزیکی و سطح آموزشی رفاه هر دو مثبت و معنادار است ولی ضریب متغیر سطح اجتماعی رفاه به شکل منفی و غیرمعنادار است. همچنین بین نرخ بیمه و تقاضا برای بیمه عمر و سرمایه گذاری رابطه معنادار و منفی وجود داشت.

۳. روش پژوهش

پژوهش حاضر بر مبنای هدف در دسته پژوهش‌های کاربردی و با توجه به اینکه در پژوهش حاضر از روش‌های مطالعه کتابخانه‌ای و همچنین روش میدانی (پرسشنامه)، استفاده می‌گردد، می‌توان عنوان داشت که پژوهش حاضر براساس ماهیت و روش، تحقیقی توصیفی از نوع همبستگی است.

۳-۱. فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اول: پذیرش ریسک مالی بر خرید بیمه نامه‌های عمر زمانی تاثیر معنادار دارد.

فرضیه دوم: پذیرش ریسک مالی بر خرید بیمه نامه‌های عمر پس انداز تاثیر معنادار دارد.

۳-۲. جامعه آماری و نمونه پژوهش

جامعه آماری پژوهش حاضر را افراد شاغل در بنگاه‌های کوچک و متوسط صنعتی (کارگاه‌های صنعتی شهر تهران) تشکیل می‌دهند که تعداد آنها ۷۹۶ (بر اساس تحقیقات میدانی) نفر است. به منظور انتخاب نمونه از نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده خواهد شد. و در نهایت پس از بکارگیری فرمول کوکران ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شده اند.

$$n = \frac{796.(1/96^2).(0/5).(0/5)}{796.(0/05^2) + (1/96^2).(0/5).(0/5)} \simeq 384$$

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

۳-۳. آزمون‌های مورد استفاده

جدول (۱): آزمون‌های استفاده شده و توضیحات مرتبط

آزمون و روش‌های استفاده شده	توضیحات
آمار توصیفی	به منظور توصیف یافته‌ها، از جداول و نمودارهای فراوانی استفاده خواهد شد. ضمن این که به منظور توصیف بهتر داده‌ها از شاخص‌های مرکزی و همچنین شاخص‌های پراکندگی بهره گرفته خواهد شد. داده‌های جمع آوری شده با استفاده از روش آماری توصیفی (توزیع فراوانی‌ها، جداول و نمودارها، درصد و میانگین) دسته بندی و طبقه بندی می‌شوند.
آزمون کفایت نمونه‌گیری	یکی از روش‌های سنجش تناسب حجم نمونه جهت تحلیل عاملی، محاسبه شاخص کایزر مایرز (KMO) و آزمون بارتلت است که در این پژوهش از آن استفاده شده است. دامنه مقدار شاخص KMO بین ۰ تا ۱ است. به‌طوری‌که هر چه این مقدار به عدد ۱ نزدیک‌تر باشد، داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب قلمداد می‌شود. حداقل مقدار قابل برای این شاخص ۰/۶ توصیه‌شده است. آزمون بارتلت نیز یک روش دیگر برای تشخیص مناسب بودن داده‌ها است و این فرضیه را که ماتریس همبستگی مشاهده‌شده متعلق به جامعه‌ای با متغیرهای نابسته است، می‌آزماید. مطلوب آن است که فرض صفر رد شود. رد فرض صفر به معنی برابر نبودن واریانس‌ها بوده و حاکی از آن است که ماتریس همبستگی دارای اطلاعات معنی‌دار است. اگر فرض صفر رد نشود مطلوبیت تحلیل عاملی زیر سؤال می‌رود و باید درباره انجام آن تجدیدنظر کرد (پالانت ، ۲۰۰۵).
روایی همگرا	روایی همگرا نشان‌دهنده میزان همبستگی مثبت گویه‌های یک متغیر پنهان در تبیین واریانس آن به‌صورت مشترک است. روایی همگرا در روش مبتنی بر واریانس، بر اساس میانگین واریانس استخراج شده (AVE) سنجیده می‌شود که در این پژوهش نیز بدین صورت انجام می‌گیرد.
آلفای کرونباخ	پیش‌فرض آلفای کرونباخ، برابر بودن بار عاملی تمام متغیرهای مشاهده‌شده برای متغیر پنهان است. به‌عبارت‌دیگر آلفای کرونباخ بر اساس همبستگی درونی متغیرهای مشاهده‌شده به بررسی پایایی آن‌ها می‌پردازد. مقدار این ضریب بین ۰ تا ۱ است و حداقل مقدار قابل‌قبول برای تائید پایایی، مقدار ۰/۷ است. که در این پژوهش نیز بدین صورت انجام می‌گیرد.
ضریب تعیین	این ضریب مشخص کننده نقش متغیر یا متغیرهای برونزا در تبیین متغیر درونزا است. مقدار ضریب تعیین بین ۰ تا ۱ متغیر است که هر چه این مقدار به عدد ۱ نزدیک‌تر باشد، نشان از خوب بودن متغیرهای برونزا در تبیین متغیر درونزا است.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

تحلیل مسیر	تحلیل مسیر به ارزیابی روابط فرض شده می‌پردازد. در این تحلیل مقادیر ضریب مسیر بیانگر بتای استاندارد شده (β) در رگرسیون، مقدار بحرانی بیانگر ضریب tهر مسیر و سطح معناداری نیز نشان‌دهنده میزان اطمینان به مقادیر به‌دست‌آمده است. نتایج حاصل از این تحلیل را می‌توان در قالب اثرات مستقیم که به بررسی رابطه بین دو متغیر می‌پردازد و اثرات غیرمستقیم که بررسی رابطه بین بیش از دو متغیر می‌پردازد، بیان کرد.

منبع: محاسبات محقق

- ویژگی جمعیت شناختی نمونه آماری

وضعیت پاسخ دهندگان از نظر تحصیلات، سن، شغل و جنسیت در جدول (۲) ارائه شده است.

جدول (۲): بررسی وضعیت پاسخ دهندگان

تحصیلات	فراوانی	درصد فراوانی	سن	فراوانی	درصد فراوانی
زیر دیپلم	۱۱	۲,۹	۲۵ -۱۵ سال	۳۸	۹,۹
دیپلم	۹۹	۲۵,۸	۳۵-۲۶ سال	۵۴	۱۴,۱
لیسانس	۱۸۸	۴۹	۴۵-۳۶ سال	۱۹۱	۴۹,۷
فوق لیسانس و بالاتر	۸۹	۲۲,۴	۵۵-۴۶ سال	۷۰	۱۸,۲
			۶۵-۵۶ سال	31	۸,۱
شغل	**فراوانی**	**درصد فراوانی**	**جنسیت**	**فراوانی**	**درصد فراوانی**
بیکار	۴۹	۱۲/۸			
خصوصی	۹۷	۲۵/۳	زن	۱۴۸	۳۸/۵
دولتی	۱۰۷	۲۷/۹	مرد	۲۳۶	۶۱/۵
آزاد	۱۳۱	۳۴/۱			
مجموع	**۳۸۴**	**۱۰۰**	**مجموع**	**۳۸۴**	**۱۰۰**

منبع: محاسبات محقق

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

- بررسی نرمال بودن توزیع داده‌های تحقیق با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف

براساس خروجی نرم افزار SPSS در جدول (۳)، مقدار آماره t برای کلیه متغیرها، کمتر از ۱/۹۶ بوده و دلالت بر غیرنرمال بودن توزیع داده‌ها دارد. لذا باید از آزمون‌های ناپارامتریک برای تحلیل استفاده شود.

جدول (۳): آزمون کولموگروف – اسمیرنوف

متغیر	میانگین	انحراف معیار	مقدارآماره	نتیجه آزمون
ریسک مالی	۳/۰۶۷	۰/۸۶	۰/۲۳۶	رد
بیمه عمر زمانی	۲/۷۱	۰/۹۰	۰/۱۹۷	رد
بیمه عمر زمانی	۲/۸۴	۰/۹۵	۰/۱۷۴	رد

منبع: محاسبات محقق

۳-۴. آزمون کفایت نمونه گیری

یکی از روش‌های سنجش تناسب حجم نمونه جهت تحلیل عاملی، محاسبه شاخص کایزر مایرز (KMO) و آزمون بارتلت است. دامنه مقدار شاخص KMO بین ۰ تا ۱ است. به‌طوری‌که هر چه این مقدار به عدد ۱ نزدیک‌تر باشد، داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب قلمداد می‌شود. حداقل مقدار قابل قبول برای این شاخص ۰/۶ می باشد. آزمون بارتلت نیز یک روش دیگر برای تشخیص مناسب بودن داده‌ها است و این فرضیه را که ماتریس همبستگی مشاهده‌شده متعلق به جامعه‌ای با متغیرهای نابسته است، می‌آزماید. مطلوب آن است که فرض صفر رد شود. این امر به معنی برابر نبودن واریانس‌ها بوده و حاکی از آن است که ماتریس همبستگی دارای اطلاعات معنادار است. نتایج حاصل از محاسبات این بخش به شرح جدول (۴) است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، مقادیر KMO برای تمامی متغیرها بالای ۰/۶ بوده و سطح معناداری آزمون بارتلت زیر ۰/۰۵ است. لذا می‌توان نتیجه گرفت داده‌های تحقیق برای استفاده از تحلیل عاملی مناسب است.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

جدول (۴): نتایج حاصل آزمون کفایت نمونه گیری

متغیر	آزمون بارتلت			
	شاخص KMO	مربع کای تقریبی	درجه آزادی	سطح معناداری
ریسک مالی	۰/۷۷۲	۹۴۸/۱۷	۱۰	۰/۰۰
بیمه عمر زمانی	۰/۷۹	۸۳۷/۸۵	۱۰	۰/۰۰
بیمه عمر زمانی	۰/۷۶	۱۰۳۰/۰۶۸	۱۰	۰/۰۰

منبع: محاسبات محقق

۴. تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این تحقیق از افراد شاغل در بنگاه‌های کوچک و متوسط صنعتی (کارگاه‌های صنعتی شهر تهران) استفاده شده است. با استفاده از تکنیک مدل‌سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی، به بررسی تاثیر ریسک مالی بر استفاده از بیمه عمر زمانی و بیمه عمر و پس‌انداز پرداخته شده است. قبل از آزمون فرضیات تحقیق، بایستی بررسی برازش مدل اندازه‌گیری، مدل معادلات ساختاری و مدل کلی مورد بررسی قرارگیرد. در جدول (۵) شاخص‌های مدل اندازه‌گیری، مدل ساختاری و مدل کلی ارائه شده است:

جدول (۵): شاخص‌های برازش مدل

نام متغیر و سازه	گویه	بارعاملی	آماره t	احتمال آماره t	CR	AVE	آلفای کرونباخ	همبستگی بین سازه ها
ریسک مالی	گویه ۱	۰/۸۳۲	آماره t همه بارهای عاملی بزرگتر از ۱/۹۶ هستند	احتمال آماره t همه سطوح معناداری زیر ۰/۰۵ هستند	۰/۹۳۵	۰/۷۴۳	۰/۹۱۳	همبستگی بین بیمه ریسک مالی و بیمه عمر زمانی: ۰/۸۲۹
	گویه ۲	۰/۸۳۷						
	گویه ۳	۰/۸۹۲						
	گویه ۴	۰/۸۹۲						
بیمه	گویه ۸	۰/۹۱۱			۰/۸۹۱	۰/۶۲۳	۰/۸۴۹	همبستگی بین بیمه
	گویه ۱۰	۰/۶۹۴						

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

عمر زمانی	گویه ۲	۰/۶۷۴						ریسک مالی و بیمه عمر پس‌انداز: ۰/۴۶۴
	گویه ۳	۰/۸۶۰						
	گویه ۴	۰/۸۴۰						
بیمه عمر پس‌انداز	گویه ۱	۰/۸۷۲				۰/۹۳۴	۰/۷۴۱	۰/۹۱۳ همبستگی بین بیمه عمر زمانی و بیمه عمر پس‌انداز: ۰/۳۷۹
	گویه ۲	۰/۸۴۶						
	گویه ۳	۰/۸۹۶						
	گویه ۴	۰/۳۷۶						
	گویه ۵	۰/۸۵۳						

منبع: محاسبات محقق

در جدول (۵) مدل تحقیق به وسیله‌ی بارهای عاملی، میانگین واریانس استخراج شده، پایایی مرکب، ضریب آلفای کرونباخ و روایی تشخیصی (فورنل لارکر) مورد بررسی قرار گرفته است. پیش‌فرض آلفای کرونباخ، برابر بودن بار عاملی تمام متغیرهای مشاهده‌شده برای متغیر پنهان است. به‌عبارت دیگر آلفای کرونباخ بر اساس همبستگی درونی متغیرهای مشاهده‌شده به بررسی پایایی آن‌ها می‌پردازد. مقدار این ضریب بین ۰ تا ۱ است و حداقل مقدار قابل‌قبول برای تائید پایایی، مقدار ۰/۷ است. نتایج حاصل از محاسبه ضرایب آلفای کرونباخ در جدول (۵) ارائه‌شده است. بر اساس مقادیر محاسبه‌شده، می‌توان نتیجه گرفت تمامی متغیرهای تحقیق از مقدار ۰/۷ بیشتر بوده و از لحاظ پایایی، مطلوب به شمار می‌روند. تمامی بارهای عاملی گویه‌های ریسک مالی، بیمه عمر زمانی و بیمه عمر پس‌انداز، بیشتر از ۰/۵ بوده و نیازی به حذف هیچکدام نیست.

روایی همگرا نشان‌دهنده میزان همبستگی مثبت گویه‌های یک متغیر پنهان در تبیین واریانس آن به‌صورت مشترک است. زمانی متغیرهای مشاهده یک متغیر پنهان مناسب شمرده می‌شود که بتواند دست کم ۵۱ درصد از حداکثر مقدار واریانس متغیر پنهان (عدد ۱) را تبیین کند (هیر و همکاران[۱]، ۲۰۱۳). روایی همگرا در روش مبتنی بر واریانس، براساس میانگین واریانس استخراج شده (AVE) سنجیده می‌شود. نتایج حاصل از این تحلیل در جدول (۵) ارائه شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود تمامی مقادیر از حداقل مقدار قابل‌قبول بالاتر است. لذا می‌توان گفت متغیرهای تحقیق از لحاظ روایی همگرا مناسب است.

۱ Hier et al

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

در نمودار (۱) و (۲)، همه بارهای عاملی معنادار می باشند. هم‌چنین مقادیر میانگین واریانس استخراج شده بالای ۰/۵ است. مقادیر پایایی مرکب و آلفای کرونباخ متغیرهای مدل، بالای ۰/۷ بدست آمده، که نشان دهنده این موضوع است که هر دو سازه از این لحاظ در سطح مطلوبی قرار دارند. علاوه بر این، جذر AVE ریسک مالی ۰/۸۶۱، بیمه عمر زمانی ۰/۷۸۹ و بیمه عمر پس‌انداز ۰/۸۶، بزرگتر از میزان همبستگی بین هر سه متغیر است. بر این اساس روایی تشخیصی برای هر سه سازه مدل تایید می‌گردد.

جدول (۶): ضریب تعیین متغیرهای تحقیق

متغیر	ضریب تعیین متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته	
	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده
بیمه عمر زمانی	۰/۲۸۰	۰/۲۱۱
بیمه عمر پس‌انداز	۰/۲۱۵	۰/۲۰۶

منبع: محاسبات محقق

برازش مدل ساختاری نیز به وسیله‌ی شاخص‌های R^2 و Q^2 انجام می‌شود. سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷را به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R^2 معرفی می‌کند. بر اساس جدول (۶) مقدار R^2 بیمه عمر زمانی و بیمه عمر پس‌انداز به ترتیب برابر با ۰/۲۸۰ و ۰/۲۱۵ به دست آمده است که نشان می‌دهد شاخص ضریب تعیین برای هر دو متغیر در سطح نسبتا متوسط قرار دارد.

جدول (۷): ضریب تعیین متغیرهای تحقیق

متغیر	Q^2
بیمه عمر زمانی	۰/۱۵۴
بیمه عمر پس‌انداز	۰/۱۴۴

منبع: محاسبات محقق

مقدار این شاخص برای بیمه عمر زمانی و بیمه عمر پس‌انداز به ترتیب برابر با ۰/۱۵۴ و ۰/۱۴۴ به دست آمده است که نشان می‌دهد شاخص استون گایسلر هر دو متغیر در سطح متوسط قرار دارد. برای بررسی برازش مدل کلی که هر دو بخش مدل اندازه‌گیری و ساختاری را کنترل می‌کند، از معیار GOF استفاده می‌گردد. معیار GOF مربوط به بخش کلی مدل‌های معادلات ساختاری

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

است. بدین معنی که توسط این معیار، محقق می‌تواند پس از بررسی برازش بخش اندازه‌گیری و بخش ساختاری مدل کلی پژوهش، برازش بخش کلی را نیز کنترل نماید. معیار فوق طبق فرمول زیر محاسبه می‌گردد:

$$GOF = \sqrt{\overline{Communalities} \times \overline{R^2}}$$

جدول (۸): ضریب تعیین متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین مقادیر اشتراکی هر سازه	ضریب تعیین
ریسک مالی	۰/۶۲۳	
بیمه عمر زمانی	۰/۷۴۰	۰/۲۸۰
بیمه عمر پس‌انداز	۰/۷۴۳	۰/۲۱۵
میانگین	۰/۷۰۲	۰/۲۴۷
GOF	۰/۴۱۷	$\sqrt{AveR2} \times (Ave\ of\ communalities)$

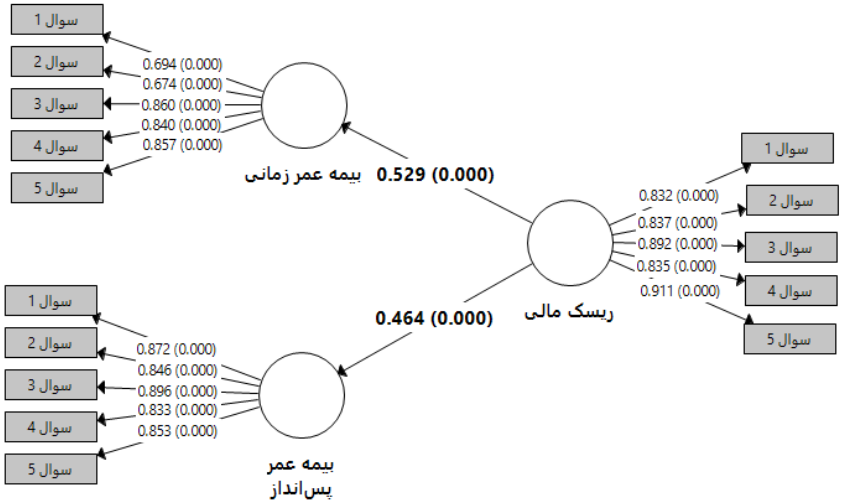
منبع: محاسبات محقق

$Communalities$ از میانگین مقادیر اشتراکی شاخص‌ها یا سوال‌های تحقیق به دست می‌آید. به این ترتیب سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی GOF بوده است. بنابراین حاصل شدن مقدار GOF برابر با ۰/۴۱۷ نشان از برازش کلی قوی مدل دارد.

۴-۱. آزمون فرضیات پژوهش

نمودار (۱) مقادیر ضریب مسیر (میزان اثر مستقیم) متغیر مستقل بر متغیرهای وابسته را نشان می‌دهد. در این نمودار، مقادیر سطح اطمینان آماره نیز قابل مشاهده است:

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

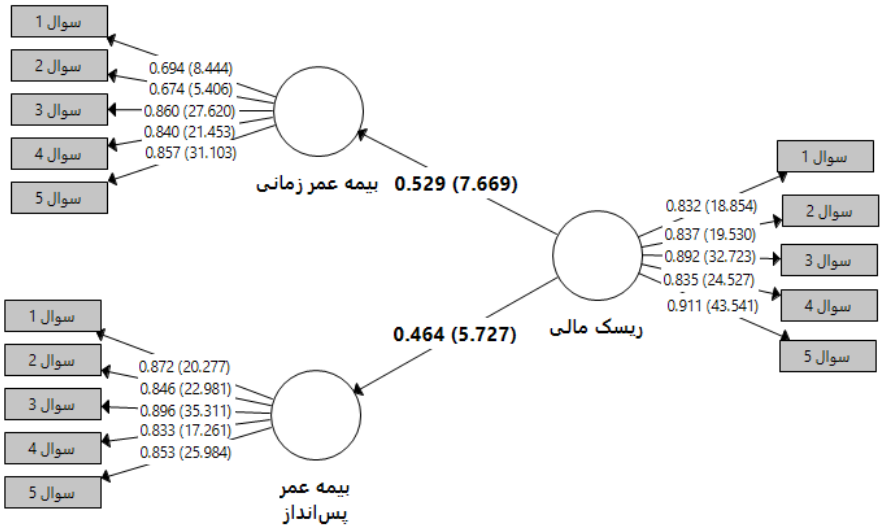

نمودار ۱- ضرائب مسیر و سطح معناداری

منبع: محاسبات محقق

با توجه به اینکه سطح معناداری مربوط به اثرات مستقیم مدل کمتر از ۰/۰۵ است، می‌توان نتیجه گرفت که تاثیر ریسک مالی **بر بیمه عمر زمانی و بیمه عمر پس انداز** در سطح اطمینان ۹۵ درصد، معنادار است. در نمودار (۲) نیز ضریب مسیر و مقادیر آماره t قابل مشاهده هستند:

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

نمودار ۲- ضرائب مسیر و آماره t

منبع: محاسبات محقق

بر اساس خروجی نرم افزار Smart PLS، نتیجه آزمون فرضیات پژوهش به شرح جدول (۹) است:

جدول (۹): نتیجه بررسی فرضیات پژوهش

فرضیه	متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب مسیر	آماره t	سطح معناداری	نتیجه
۱	ریسک مالی	بیمه عمر زمانی	۰/۵۲۹	۷/۶۶۹	۰/۰۰۰	رد فرضیه صفر
۲	ریسک مالی	بیمه عمر پس‌انداز	۰/۴۶۴	۵/۷۲۷	۰/۰۰۰	رد فرضیه صفر

منبع: محاسبات محقق

بر اساس جدول (۹)، میزان تاثیر ریسک مالی بر استفاده از بیمه عمر زمانی برابر با ۰/۵۲۹ است. با توجه به اینکه سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ (مقدار آماره‌ی t بزرگتر از ۱/۹۶) است، می‌توان فرض صفر را رد کرد و با اطمینان ۹۵ درصد بیان نمود، ریسک مالی بر استفاده از بیمه عمر زمانی، تاثیری مثبت و معنادار دارد. همچنین میزان تاثیر ریسک مالی بر استفاده از بیمه عمر پس‌انداز برابر با ۰/۴۶۴ است. با توجه به اینکه سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ است، می‌توان فرضیه

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

صفر را رد کرد و با اطمینان ۹۵ درصد بیان نمود، ریسک مالی بر استفاده از بیمه عمر پس‌انداز، تاثیری مثبت و معنادار دارد. نتایج بدست آمده پس از تحلیل داده‌ها و متغیرها حاکی از آن است که ریسک مالی بر هر دو نوع بیمه نامه عمرزمانی و عمر و پس انداز تاثیری انکار ناپذیر دارد.

۵. نتیجه‌گیری

بیمه عمر از شاخه‌های مهم و مطرح در صنعت بیمه است. رشد و توسعه در این زمینه می‌تواند سهم بسزایی در عملکرد و سازماندهی شرک‌های بیمه و همچنین بهبود و رشد وضعیت اقتصادی کشور داشته باشد. بیمه‌های عمر همانند سایر بیمه‌ها، پاسخگوی تشویش و نگرانی خاطر افراد یک جامعه است که دارای دو ویژگی مهم است. نخست آنکه فقط به پیشامدهای مستقیم مرتبط با سرنوشت انسان سر و کار دارد و دوم آنکه پیشامدهای مورد نظر تنها جنبه خسارتی ندارند زیرا با زنده ماندن بیمه شده در پایان مدت معین نیز تعهد بیمه‌گر برقرار است. بنابراین بیمه‌های عمر بر خلاف بیمه های اموال، پیرو اصل غرامت نیستند و موضوع این بیمه‌ها ارائه تامین به اشخاص علاقه‌مند در برابر هزینه های احتمابی یا بار مالی ناشی از وقوع یک ریسک فردی است. این بار مالی به صورت مقطوع، دارای عدم قابلیت ترمیم و جبران در حوادث است. به بیان دیگر، بیمه عمر قراردادی است که به موجب آن بیمه گر در مقابل دریاف حق بیمه، متعهد می‌شود که در صورت فوت بیمه شده یا در صورت زنده ماندن وی در موعد مقرر در قرارداد، سرمایه تعهد شده در بیمه نامه را به بیمه گذار، بیمه شده و یا استفاده کننده مشخص شده از سوی او بپردازد تقاضا برای بیمه عمر تحت تاثیر عوامل مختلف اقتصادی و اجتماعی قرار می گیرد. هدف در تحقیق حاضر، بررسی اثر ریسک مالی در استفاده از بیمه عمر زمانی و بیمه عمر و پس انداز در افراد شاغل در بنگاه های کوچک و متوسط صنعتی (کارگاه‌های صنعتی شهر تهران) است. در ابتدا به بررسی رویکرد حداقل مربعات جزئی، به بررسی تاثیر ریسک مالی در استفاده از بیمه عمر زمانی و بیمه عمر و پس‌انداز پرداخته شد. سپس، مقادیر پایایی مرکب و آلفای کرونباخ بررسی شد. نتایج تحقیق نشان داد که تاثیر ریسک مالی بر بیمه عمر زمانی و بیمه عمر پس انداز در سطح اطمینان ۹۵ درصد، معنادار است. میزان تاثیر ریسک مالی بر استفاده از بیمه عمر زمانی برابر با ۰/۵۲۹ بدست آمد. با توجه به اینکه سطح معناداری می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان نمود، ریسک مالی بر استفاده از بیمه عمر زمانی، تاثیری مثبت و معناداری دارد. هم‌چنین میزان تاثیر ریسک مالی بر استفاده از بیمه عمر پس‌انداز برابر با ۰/۴۶۴ بدست آمد. که می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان نمود، ریسک مالی بر استفاده از بیمه عمر پس‌انداز، تاثیری مثبت و معنادار است.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

نتایج حاصل از محاسبه ضرایب آلفای کرونباخ بیانگر این بود که تمامی متغیرهای تحقیق از لحاظ پایایی، مطلوب به شمار می‌روند. تمامی بارهای عاملی گویه‌های ریسک مالی، بیمه عمر زمانی و بیمه عمر پس‌انداز، بیشتر از ۰/۵ بوده و نیازی به حذف هیچکدام نیست. نتایج حاصل از تحلیل روایی همگرا در روش مبتنی بر واریانس، براساس میانگین واریانس استخراج شده مشاهده می‌شود که تمامی مقادیر از حداقل مقدار قابل‌قبول بالاتر است. لذا می‌توان گفت متغیرهای تحقیق از لحاظ روایی همگرا مناسب است. مقادیر پایایی مرکب و آلفای کرونباخ متغیرهای مدل، بالای ۰/۷ بدست آمده، که نشان دهنده این موضوع است که هر دو سازه از این لحاظ در سطح مطلوبی قرار دارند. همچنین نتایج به دست آمده نشان داد که شاخص استون گایسلر برای بیمه عمر زمانی و بیمه عمر پس‌انداز در سطح متوسط قرار دارد. نتایج بدست آمده پس از تحلیل داده‌ها و متغیرها حاکی از آن است که ریسک مالی بر هر دو نوع بیمه نامه عمرزمانی و عمر و پس انداز تاثیری انکار ناپذیر دارد. لازم به ذکر است که نتایج بدست آمده از این مطالعه با نتایج مطالعه رعنایی (۱۳۹۸)، یوسفی چمنی (۱۳۹۹)، آکیاچی و همکاران (۲۰۲۰)، الینگ و همکاران (۲۰۲۱) همخوانی و مطابقت داشته است.

با توجه به نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های تحقیق پیشنهادات زیر ارائه می‌گردد:

۱- نظر به اینکه تایید شد که میزان ریسک مالی با خرید بیمه‌های عمرزمانی رابطه مستقیم دارد، بنابراین پیشنهاد می‌گردد، میزان حق بیمه‌ها را با توجه به شرایط ریسک‌پذیری افراد تعریف نموده تا بتوان فروش این بیمه نامه را گسترش داد.

۲- با توجه به تاثیر مستقیم میزان ریسک مالی بر بیمه نامه عمر و پس انداز، پیشنهاد می‌شود، با ایجاد پوشش‌های جنبی و افزایش تاثیر گذاری پوشش‌های فرعی در قالب پوشش اصلی بیمه‌نامه، جذابیت بیشتری برای افراد ایجاد نمود تا بطور مستقیم نسبت به خرید بیمه نامه اقدام نمایند.

۳- از آنجایی که بیمه‌های غیر عمر بیشتر در کاهش عدم اطمینان از آینده و ریسک پذیری افراد موثر است و بیمه‌های عمر نقش پس اندازی برجسته‌تری دارند، بنابراین شرکت‌های بیمه با فروش بیمه‌های عمر و پس‌انداز به منابع مالی فراوانی دست پیدا می‌کنند که با سرمایه‌گذاری در پروژه‌های پربازده قادر به این هستند که سود فراوانی کسب کنند. مشارکت دادن بیمه‌گذاران در منافع حاصل از سرمایه گذاری، انگیزه زیادی در جلب رضایت مردم دارد به خصوص زمانی که بسیاری از افراد نمیدانند نقدینگی خود را در چه راه‌هایی سرمایه گذاری کنند.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

منابع

۱. آقازاده، هاشم، جندقی، غلام رضا، خلیل، مریم (۱۳۹۱). بررسی اثربخشی روش‌های فروش بیمه عمر، *پژوهشنامهٔ بیمه*، ۲۷ (۱۰۸)، ۹۵-۷۱.

۲. بادی، زوی، کین، الکسین، مارکوس (۱۳۹۱). مدیریت سرمایه‌گذاری، جلد ا، ترجمه مجید شریعت پناهی و روح الله فرهادی و محمد ایمنی فر، انتشارات بورس، تهران.

۳. حمیدی، ناصر، قجربیگی، سیما (۱۳۹۴). شناسایی عوامل موثر بر جذب مشتری بیمه عمر با استفاده از ۵ نیروی رقابتی پورتر، *فصلنامه اختصاصی تبلیغات و بازاریابی*، ۱(۱)، ۶۳-۵۳.

۴. حمیدیان، عظیمه و اسمعیل کمالی راد (۱۴۰۰). بررسی تأثیر استراتژی سازمانی بر تقاضای بیمه عمر (مورد مطالعه: شرکت های بیمه استان بوشهر)، *مطالعات مدیریت و توسعه پایدار*، ۱(۳)، ۱۱۱-۸۳.

۵. خدابخشی، اکبر، قاسمی، کبری (۱۴۰۰). تحلیل تقاضای بیمه عمر و رفاه اجتماعی در ایران؛ مطالعه موردی شرکت بیمه پارسیان، *اقتصاد باثبات و توسعه پایدار*، شماره ۲(۳)، ۱۵۲-۱۳۲.

۶. رستمی، شرافت، علی‌مرادی، محمد (۱۳۹۴). بررسی تاثیر عوامل رفتاری درانتخاب بیمه توسط مشتری (مطالعه موردی: بیمه عمر کارآفرین شهرستان سنندج)، فصلنامه مطالعات مدیریت و حسابداری، ۱(۱)، ۸۴-۹۵.

۷. رعنایی، عفت (۱۳۹۸). بررسی نقش عوامل اقتصادی و اجتماعی بر تقاضای مردم برای پذیرش و خرید بیمه عمر در سطح استان خراسان شمالی، پایان نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی حکیمان، بجنورد، گروه مدیریت.

۸. زارع، هاشم، رضایی سخا، زینب، زارع، محمد (۱۳۹۹). ریسک‌گریزی و ارزش درمعرض خطر در پرتفوی دارایی‌های کلان: رهیافتی از فیزیک اقتصاد، *مجله توسعه و سرمایه*، ۵(۹)، ۳۰-۱۷.

۹. سپهردوست، حمید، ابراهیم نسب، سمانه (۱۳۹۲). چالش اقتصادی تقاضای بیمه عمر و کیفیت حکمرانی در کشورهای در حال توسعه، *فصلنامه سیاست‌های راهبردی و کلان*، ۱(۳)، ۳۹-۵۴.

۱۰. سپهردوست، حمید، اخوان، هانیه، قربان سرشت، مرتضی (۱۳۹۵). بررسی تقاضای بیمه زندگی، متغیرهای کلان اقتصادی و شاخص‌های رفاهی به روش معادلات همزمان ـ پانل (مطالعه موردی شرکت بیمه پارسیان)، *دوفصلنامه پژوهش‌های بیمه‌ای*، ۱(۲)، ۱۱۴-۸۱.

۱۱. سلیمانی، فرهام، اولیاء، محمد صالح، لطفی، محمد مهدی و کاردگر، ابراهیم (۱۴۰۱). تحلیل عوامل مؤثر بر افزایش سهم بیمهٔ عمر و پس‌انداز با رویکرد پویایی‌شناسی سیستم‌ها، *پژوهش در مدیریت تولید و عملیات*، ۱۳(۳)، ۹۹-۱۳۵.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

۱۲. شاه آبادی، ابوالفضل، مرادی، علی، احسانی، احمد (۱۳۹۹). اثر ریسک کشوری بر ضریب نفوذ بیمه عمر در کشورهای منتخب، *اقتصاد و تجارت نوین*، ۱۵(۴)، ۱۰۶-۸۷.

۱۳. عبادی، جعفر، مهدوی کلیشمی، غدیر، حائری، مجتبی (۱۳۹۵). تبیین تایع تقاضای بیمه عمر و پس‌انداز (با رویکرد نظری) ، *پژوهشنامه بیمه*، ۳۱(۲)، ۱۲۷-۱۰۵.

۱۴. عباسی، ابراهیم، درخشیده، سمانه (۱۳۹۱). عوامل موثر بر تقاضای بیمه عمر در ایران، *پژوهشنامه بیمه*، ۲۷(۴)، صص ۲۴-۱.

۱۵. عینی، آرش (۱۳۹۷). مدیریت بهینه ریسک اعتباری، *نشریه اقتصاد و بانکداری اسلامی*، ۷ (۲۵)، ۹۶-۶۷.

۱۶. قالیباف اصل، حسن، پورداداش مهربانی ، نازیلا، دهقان نیری، لیلا (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین ریسک گریزی مدیران و عملکرد نهادهای مالی در بازار سرمایه (مطالعه موردی صندوق‌های مشترک سرمایه گذاری) ، *راهبرد مدیریت مالی*، ۳(۱۰)، ۲۳-۱.

۱۷. مهدوی، غدیر (۱۳۸۸). تقاضای بیمهٔ عمر تصادفی: کاربردی از اقتصاد در شرایط عدم اطمینان، *تحقیقات اقتصادی*، ۴۴(۸۸)، ۲۴۰-۲۲۱.

۱۸. مهدوی، غدیر، ماجد، وحید (۱۳۹۳). اثر عوامل کمی و کیفی مؤثر بر تقاضای بیمه عمر در کشور، *پژوهشنامهٔ بیمه*، ۲۹(۱۲)، ۳۷-۶۶.

۱۹. مومنی،سمیه، ذبیحی، علی و فغانی ماکرانی، خسرو (۱۴۰۰). نقش سواد مالی در تاثیر تحمل ریسک مالی بر تصمیم گیری های سرمایه گذاری فردی، *نشریه اقتصاد و بانکداری اسلامی*، ۱۰ (۳۶)، ۴۷۱-۴۵۵.

۲۰. هدایتی زفرقندی، شیرین، سلوکدار، علیرضا، صدیقی، علیرضا (۱۳۹۶). بررسی پویای رابطه بین متغیرهای پولی و بانکی و تقاضای بیمه های عمر، *فصلنامه پژوهش‌های پولی بانکی*، ۱۰(۳۲)، ۳۱۷-۲۹۳.

۲۱. هوشمندنیا، علی، نظری، علی اکبر، مهر شکوفه، آذین، پور محمد، تقی (۱۳۹۹). ارتباط بین ریسک گریزی مدیریت و محافظه کاری حسابداری (مطالعه موردی: شرکت‌های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران)، *نخبگان علوم و مهندسی*، ۵(۲)، ۱۲-۱.

۲۲. یوسفی چمنی، میثم (۱۳۹۹). عوامل اجتماعی-اقتصادی موثر بر صنعت بیمه عمر: کشور های منتخب چشم انداز ۲۰ ساله ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی، موسسه آموزش عالی بیمه اکو.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

۲۳. یوسفی، میترا، سیدشکری، خشایار، دشمن زیاری، اسفندیار (۱۳۹۸) بررسی عوامل موثر بر میزان مصرف بیمه عمر از منظر کیفیت خدمات در شرکت بیمه کارآفرین، فصلنامه اختصاصی تبلیغات و بازاریابی، ۱۴(۵)، ۹۰-۷۷.

24. Ahmadi, M., Sehhat, S., khaliliaraghi, M., & Nikoumaram, H. (2023). Identify and Rank the Effective Factors of Financial Risks and Efficiency in Insurance Companies Listed on the Stock Exchange using the Delphi Method. Advances in Mathematical Finance and Applications, 8(1), 255-272.
25. Ahmadi, S. M., Gholami, E., & Tafakhr, E. (2021). "Investigating the factors affecting the demand for life insurance in Iran with emphasis on quantitative factors inside and outside the organization". Financial Economics Quarterly, 15(3), 371-389.
26. Akaichi, F., Costa-Font, J., & Frank, R. (2020). "Uninsured by Choice? A choice experiment on long term care insurance". Journal of Economic Behavior & Organization, 173, 422-434.
27. Al-Husseini Al-Modarressi, S. M., Moghaddamzadeh, N., & Bagheri Qarabolagh, H. (2020). "Analyzing the role of insurance relational marketing strategies on the customer's perception of service quality and appreciation". Strategic Management Studies (41), 75-91.
28. Antunes, R., & Gonzalez, V. (2015). "A production model for construction: A theoretical framework". Buildings, 5(1), 209-228.
29. Aziz, N., & Razak, S. A. (2019, December). "Survival analysis in insurance attrition. In AIP Conference Proceedings". AIP Publishing LLC.
30. Banks, J., Bassoli, E., & Mammi, I. (2020). "Changing attitudes to risk at older ages: The role of health and other life events". Journal of Economic Psychology, 79, 102208.
31. Benchimol, J. (2012). "Risk aversion in the Euro area. Pro-ceedings of 29th GdRE Annual International Symposi-um on Money, Banking and Finance", Nantes, France.
32. Brighetti, G., Lucarelli, C., & Marinelli, N. (2014). "Do emotions affect insurance". Review of Behavioral Finance, 6 (2), 136–154.
33. Dillin, Y. L., & Hardaker, J. B. (1986). "Farm management research for small farms development". FAO Rome.
34. Eling, M., Ghavibazoo, O., & Hanewald, K. (2021). "Willingness to take financial risks and insurance holdings: A European survey". Journal of Behavioral and Experimental Economics, 95, 101781.
35. Gaganis, C., Hasan, I., Papadimitri, P., & Tasiou, M. (2019). "National culture and risk-taking: Evidence from the insurance industry". Journal of Business Research, 97, 104-116.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]

36. Grosen, A., & Jørgensen, P. L. (2000). "Fair valuation of life insurance liabilities: the impact of interest rate guarantees, surrender options, and bonus policies". Insurance: Mathematics and Economics, 26(1), 37-57.
37. He, D. (2011). "Is there dynamic adverse selection in the life insurance market?". Economics Letters, 112(1), 113-115.
38. Kahneman, D., & Tversky, A. (2013). "Prospect theory: An analysis of decision under risk". In Handbook of the fundamentals of financial decision making: Part I (pp. 99-127).
39. Mathew, B., & Sivaraman, S. (2017). "Cointegration and causality between macroeconomic variables and life insurance demand in India". International Journal of Emerging Markets, 23(4), 34-65.
40. Nam, Y., & Hanna, S. D. (2019). "The effects of risk aversion on life insurance ownership of single-parent households". Applied Economics Letters, 26(15), 1285-1288.
41. Randhir, O. T. (1991). "Influence of risk on input use in South Indian tank fed farms". Indian Journal of Agricultural Economics, 46(902-2018-2810), 57-63.
42. Remund, D. L. (2010). "Financial literacy explicated: The case for a clearer definition in an increasingly complex economy". Journal of consumer affairs, 44(2), 276-295.
43. Shi, X., Wang, H. J., & Xing, C. (2015). "The role of life insurance in an emerging economy: Human capital protection, assets allocation and social interaction". Journal of Banking & Finance, 50, 19-33.
44. Solomon, M. R., Russell-Bennett, R., & Previte, J. (2019). "Consumer behavior: buying", having, being (4th editio).
45. Zakaria, Z., Azmi, N. M., Hassan, N. F. H. N., Salleh, W. A., Tajuddin, M. T. H. M., Sallem, N. R. M., & Noor, J. M. M. (2016). "The intention to purchase life insurance: A case study of staff in public universities". Procedia Economics and Finance, 37, 358-365.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-24]